

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2



Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

7. Андрушко А. Щодо доцільності криміналізації примушування до шлюбу. *National Law Journal : theory and practice*. 2018. Decembrie. С. 170–173.

Ключові слова: примушування до шлюбу, криміналізація примушування до шлюбу, міжнародні стандарти, Стамбульська конвенція.

Key words: forced marriage, criminalization of forced marriage, international standards, Istanbul Convention.

КОЛОДІН ДЕНИС ОЛЕКСІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету цивільної та господарської юстиції,
доцент кафедри кримінального права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ВИБОРЧИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Сьогодні майже всі права людини закріплені в правових нормах. Конституційні норми забезпечують правовий статус особи і в найбільш абстрактному вигляді фіксують правила поведінки, тобто зміст правовідносин, в які людина може вступати в своєму житті. Конкретизується зміст конституційних правовідносин через норми права та інші складові елементи механізму правового регулювання інших галузей права. Є всі підстави вважати конституційні норми регулятором конституційних правовідносин, адже під правовідносинами слід розуміти не тільки активну поведінку її учасників, а і конкретні правові стани (статуси).

Якщо формами реалізації правової норми є виконання норми, її дотримання, використання та застосування, то методами правового регулювання, відповідно до цих форм реалізації, є дозвіл, розпорядження, заборона. В цілому механізм правового регулювання може бути визнаний як взята в сукупності система правових засобів, за допомогою якої забезпечується результативний правовий вплив на суспільні відносини. Трансформація суспільних відносин в правові відбувається шляхом дії механізму правового регулювання.

Зазвичай, механізм правового регулювання проходить стадії формування і дії юридичних норм, виникнення прав і обов'язків (правовідносини) і реалізації права. Крім того, іноді виникає потреба в четвертій, факультативній стадії – стадії застосування права, яка характеризується тим, що компетентний владний орган видає владний індивідуальний нормативний акт. Для досягнення кінцевої мети, а саме – врегулювання суспільних відносин, перетворення їх на правові, важливе значення має метод правового регулювання, який поряд із предметом виступає, по-перше, як характеристика галузі права, а по-друге, виступає додатковою підставою поділу правових норм на галузі. Метод правового регулювання характеризується такими компонентами

як порядок встановлення прав і юридичних обов'язків суб'єктів право-відносин, ступінь визначеності прав і обов'язків суб'єктів тощо.

В залежності від співвідношення цих та інших характеристик, як правило, виділяють три методи (типи) правового регулювання: дозвіл, розпорядження і заборона. Перший пов'язується з цивільно-правовим регулюванням, дозвільна спрямованість якого виражається головним чином в первинності уповноважуючих норм. Припис (розпорядження) є адміністративно-правовим типом регулювання (матеріальне адміністративне право в основному закріплює юридичні обов'язки, які носять характер приписів). Заборона як метод правового регулювання пов'язується з кримінальним правом, яке формулює моделі забороненої суспільно небезпечної поведінки.

Чинний КК України містить Розділ V Особливої частини «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина», де закріплено ряд кримінально правових заборон посягань на виборчі та референдні права громадян, на виборчу систему України в цілому.

Варто відмітити, що кримінальні правопорушення проти будь-яких суспільних відносин детермінуються сукупністю ознак, що відображають його найважливіші сторони. З аналізу положень чинного кримінального закону вбачається висновок, що те чи інше діяння буде визнано кримінальним правопорушенням, коли відповідає ряду вимог, тобто воно є суспільно небезпечним і винним, кримінально каранним, має визначений склад і вчинене суб'єктом кримінально караного посягання (ст. ст. 2, 11 КК України).

На сьогодні суспільна небезпека кримінального правопорушення залишається оціночним поняттям і реалізовується у двох аспектах: законодавчій – через криміналізацію тих чи інших діянь, що посягають на виборчі відносини (якісно-кількісний виразник суспільної небезпеки діяння, яке посягає на певні відносини і визначається в законі) та правозастосовчій – через оцінку безпосереднього самого діяння уповноваженими правозастосовними органами в процесі співставлення його змісту і змісту кримінально-правової норми. З цією ознакою кримінального правопорушення тісно пов'язана ознака кримінальної караності за принципом “*nullum crimen sine lege*”, яка є результатом суспільного розвитку і наступної криміналізації тих діянь, які найбільше завдають шкоди конкретним відносинам.

Отже, виборчі права, які в сукупності розкривають сутність виборчого права (суб'єктивного виборного права) відповідно до положень Конституції України та роз'яснення рішення КСУ від 26.02.1998 № 1-рп/1998, входять до системи прав і свобод людини і громадянина. Таким чином, виборче право, яке полягає у праві громадян України вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, є об'єктом кримінально-правової охорони норм, визначених законодавцем у розділі V Особливої частини КК України:

– перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача (ст. 157 КК України);

- надання неправдивих відомостей до органу ведення Державного реєстру виборців або фальсифікація виборчих документів, документів референдуму, підсумків голосування або відомостей Державного реєстру виборців (ст. 158 КК України);
- незаконне використання виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, голосування виборцем, учасником референдуму більше ніж один раз (ст. 158-1 КК України);
- незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму (ст. 158-2 КК України);
- порушення таємниці голосування (ст. 159 КК України);
- порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму (ст. 159-1 КК України);
- підкуп виборця, учасника референдуму (ст. 160 КК України).

Ключові слова: кримінальне правопорушення, виборчі права, суспільні відносини.

Key words: criminal offense, electoral rights, social relations.

KUZMIN EDUARD EDUARDOVYCH

*National University "Odesa Law Academy",
Associate Professor at the Department of Criminal Law,
Candidate of Science of Law, Associate Professor, Advocate*

A FEW THOUGHTS ON 'INTERNATIONALITY' OF UKRAINIAN CRIMINAL LAW

The perception of criminal law has always been considered as one of the most complex, controversial, delicate and sensitive issues of both the theory and practice of the jurisprudence itself, as well as the philosophy-related spheres.

There are quite many extremely complicated questions, but the basic conclusion is the following: it is rather typically tending to be mostly understood either as a 'single piece' or that 'something', which is pretty customary being 'shattered' into two (or even more) 'fragments' now [2, p. 27]. If so, which ones? As a rule, the 'national (domestic)' and 'international layers' are to be distinguished among. Increasingly, the 'interim (intermediate) level' also stands out as a 'transitional area' [1, p. 975–976].

Usually, the latter is leading to the concerns of features of the 'relationship' between these 'elements'. However, in search for the so-called 'optimal mechanisms of interaction', seems that the 'unity underlying all forms' is often forgotten or, at the very least, is not understood the same way. All of this, in some sense, results in the growing appetite for the rational and intellectual analysis of the phenomenon of 'international' both in and of criminal field. Remarkably, is no exception and thenational criminal law of Ukraine.

СЕКЦІЯ 20

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Коломієць Юлія Юріївна Угода про визнання винуватості для корупціонерів	165
Стрельцов Євген Львович Догми кримінального права воєнного стану	168
Мирошніченко Наталія Анатоліївна Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю	172
Туляков Вячеслав Олексійович Принцип рівності та режими кримінально-правового регулювання	175
Козаченко Олександр Васильович Зміст та властивості обмежувальних заходів	181
Абакіна-Пілявська Людмила Миколаївна Кримінальна відповідальність за незаконне використання гуманітарної допомоги під час дії воєнного стану: новели законодавства	185
Берш Анастасія Яковлівна Психічний стан військовослужбовців під час вчинення кримінального правопорушення як підстава визнання їх обмежено осудними	188
Василяка Олеся Костянтинівна Штраф чи позбавлення волі за незаконне перетинання кордону військовозобов'язаними?	191
Горбачова Ірина Михайлівна Угода про примирення та визнання винуватості: уникнення покарання чи засіб заохочення	194
Гуменюк Віталій Васильович Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям	197
Гуртовенко Олег Леонтійович Меметична теорія кримінально-протиправної поведінки та кримінальне право: постановка питання	201
Іванова Вероніка Петрівна Кримінально-правовий захист конституційних (основних) прав і свобод людини і громадянина	205
Камінський Петро Валерійович Окремі питання криміналізації примушування до шлюбу	208
Колодін Денис Олексійович До питання кримінально-правового регулювання захисту виборчих прав громадян	211